

การศึกษาความแตกต่างของทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและ คุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ในนักศึกษาพยาบาลที่มีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคม

ธวัชชัย ยืนยาว พย.ม.***

เอื้อจิต สุขพูล วท.ม.**

จุฬารัตน์ ห้าวหาญ PhD**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความแตกต่างของทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคม โดยประชากรที่ศึกษาเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ จำนวน 78 คน ที่ฝึกภาคปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและแบบสอบถามคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.95 และ 0.98 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพรรณนาและวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคม จากกิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 เฉลี่ย 7.68 ± 3.09 ครั้ง (พิสัย 1-18) โดยกิจกรรมที่มีจำนวนครั้งของการปฏิบัติมากที่สุด คือ การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 คะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.36$, $SD=0.52$) คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M=4.43$, $SD=0.49$) เมื่อจัดอิทธิพลของตัวแปรร่วมคือเกรดเฉลี่ยสะสมพบว่า กลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่แตกต่างกันจะมีทักษะการปฏิบัติการทางวิชาชีพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=3.93$, $df=2$, $p<0.05$) และกลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่แตกต่างกันจะมีคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=4.31$, $df=2$, $p<0.05$)

ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมทำให้ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติการพยาบาลและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ จึงควรจัดให้มีกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมของนักศึกษาพยาบาลทุกรายวิชาที่มีการฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ โดยควรกำหนดจำนวนครั้งของการทำกิจกรรมทางการพยาบาลของนักศึกษาให้เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบบริการแก่สังคม นักศึกษาพยาบาล การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

**อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

***ผู้ประสานการตีพิมพ์เผยแพร่ Email: thawatchai.yeun@gmail.com Tel: 0956089989

A Comparative Study of Professional Practice Skills and Creative Citizen Characteristics from Social Service Learning Activities of Nursing Students

Thawatchai Yeunyow M.N.S.***

Aurjit Sookpool M.S.**

Chularat Howharn PhD**

Abstract

This descriptive study aimed to compare the professional practice skills and creative citizen characteristics obtained from the social service-learning activities of nursing students. Seventy-eight fourth year nursing students from Boromarajonani College of Nursing, Surin who were participating in the primary medical practice course participated in this study. Data were collected using personal information forms, the Professional Practice Skills Questionnaire, and Creative Citizen Characteristics Questionnaire, for which Cronbach's coefficients were 0.95 and 0.98; respectively. Data were analyzed using descriptive statistics and Multiple Analysis of Co-Variance

Findings were as follows. On average, the nursing students participated in social service learning 7.68 ± 3.09 times (Range 1-18). The Covid-19 vaccination activity was the students participated most frequently. The mean score on the Creative Citizen Characteristics was also at a high level ($M= 4.43$, $SD =0.49$). After controlling for grade point average as a co-variable, there was a statistically significant difference in the professional practice skills and creative citizen characteristics among the nursing students who had different levels of participation ($p < 0.05$, $p, < 0.05$, respectively). The result revealed that social service-learning activities may enhance nursing students' professional practice skills and creative citizen characteristics. Therefore, service learning should be used as one of the learning strategy, especially in the practicum courses, with clearly defined minimum requirements for the number or learning experiences.

Keywords: COVID-19, nursing students, professional practice skills, social service learning

**Nurse Instructor, Boromarajonani College of Nursing, Surin Faculty of Nursing, Praboromrajchanok Institute

***Corresponding author Email: thawatchai.yeun@gmail.com Tel: 0956089989

บทนำ

การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโควิด-19 (COVID-19) ซึ่งเป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดินหายใจในคนและสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ ซึ่งอาการทั่วไป ได้แก่ อาการระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก ในกรณีที่อาการรุนแรงมาก และทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวายหรืออาจเสียชีวิต¹ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในประเทศไทยทำให้มีความจำเป็นที่ประชาชนทุกภาคส่วนต้องมีการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่ (New normal) ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตไป ได้แก่ การทำงานที่บ้าน (Work from home) การดำเนินการทางธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ (Online business) การให้คำปรึกษาทางแพทย์และสาธารณสุขแบบออนไลน์ (Online medical consulting) รวมถึงการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online learning)² ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 หน่วยบริการสาธารณสุขหรือโรงพยาบาลชุมชนตลอดจนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีหน้าที่ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคตามแนวทางปฏิบัติด้านสาธารณสุขเพื่อการจัดการภาวะระบาดของโรคโควิด-19 ในข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 1)³ ซึ่งกิจกรรมในการดำเนินการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ประกอบไปด้วย การลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน การซักประวัติและคัดกรองก่อนได้รับวัคซีน การให้สุขศึกษา เรื่อง การป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 การให้บริการสุขภาพณวัดขึ้นป้องกัน โควิด-2019 การสังเกตอาการหลังได้รับฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 และการให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวและการสังเกตอาการผิดปกติหลังได้รับฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19

การจัดการศึกษาสาขาการพยาบาลศาสตร์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ มีการเรียนการสอนที่เป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การเรียนการสอนในภาคทฤษฎีและภาคทดลองในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 มีหลากหลายรูปแบบทั้งการเรียนแบบออนไลน์และในห้องเรียน ส่วนการเรียนการสอนภาคปฏิบัติที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากการเรียนในภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติได้นั้นจะต้องมีการฝึกปฏิบัติงานจริงกับผู้ป่วยและในสถานบริการทางสุขภาพที่หลากหลายรวมทั้งในชุมชน โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริงนั้นจะใช้วิธีการที่หลากหลาย อาทิเช่น การจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา การประชุมปรึกษา

ทางการพยาบาล การจัดการเรียนการสอนแบบใช้โครงการ เป็นต้น การจัดการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิผลในการทำให้นักศึกษาสามารถเชื่อมโยงความรู้จากการเรียนในห้องเรียนไปสู่การเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในชุมชน⁴ ในการจัดการเรียนการสอนแบบบริการแก่สังคมนั้นผู้เรียนจะเรียนรู้การให้บริการที่มาจากความต้องการของชุมชน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ตรงในการเชื่อมโยงความรู้จากห้องเรียนไปสู่การปฏิบัติจริงในการให้บริการซึ่งผู้เรียนจะต้องเป็นผู้แสดงบทบาทในการให้บริการด้วยตัวผู้เรียนเอง⁵ การจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมนั้นพบว่าทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจสถานการณ์ปัญหาของชุมชน ได้เรียนรู้การแก้ปัญหาของชุมชนร่วมกับทีม เกิดความเชื่อมโยงจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้ใฝ่การเรียนรู้⁶ และพบว่าการเรียนรู้อย่างบริการสังคมส่งผลดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการแก้ปัญหาสังคม⁷ ทั้งนี้การออกแบบการเรียนรู้อย่างบริการสังคมเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดีนั้นสามารถใช้วิธีการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน การณรงค์ประชาสัมพันธ์ และการให้บริการด้านต่าง ๆ⁸

วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นเป็นวิชาภาคปฏิบัติที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติการซักประวัติ การตรวจร่างกาย การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ การวินิจฉัยแยกโรค การคัดกรอง การให้คำแนะนำ การส่งต่อผู้ป่วย การรักษาพยาบาลขั้นต้นโรคที่พบบ่อย การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล การทำหัตถการ การช่วยเหลือผู้ป่วยฉุกเฉิน การบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรักษาพยาบาลขั้นต้น ภายใต้ขอบเขตกฎหมายวิชาชีพและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมในการสร้างเสริม ป้องกัน ดูแลและฟื้นฟูสุขภาพ โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ และยึดหลักความปลอดภัยของผู้รับบริการ การดูแลด้วยความเอื้ออาทรด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ และคุณธรรมจริยธรรม⁹ โดยฝึกปฏิบัติในแผนกผู้ป่วยนอกและแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน โรงพยาบาลชุมชน จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่สถานการณ์ในปัจจุบันนี้ต้องการการควบคุมป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคทั้งการปฏิบัติตัวร่วมกับการให้วัคซีนเพื่อป้องกันโควิด-19 ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ร่วมกับแหล่งฝึกได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามรายวิชาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมซึ่งมีผลการศึกษาที่สนับสนุนว่าการออกแบบการเรียนรู้อย่างบริการแก่สังคมโดยใช้สถานการณ์ของปัญหาสุขภาพ

ที่เกิดขึ้นจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ ประสบการณ์และทักษะทางวิชาชีพมาให้บริการผู้รับบริการสุขภาพจะทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้และเข้าใจการพยาบาลชุมชนอย่างแท้จริง จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ก่อให้เกิดนโยบายการให้บริการวัคซีนป้องกันโควิด-19 แก่ประชาชนในทุกสถานบริการด้านสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข กิจกรรมให้บริการแก่สังคมตามรายวิชาจึงเป็นการบริการผู้รับบริการสุขภาพที่โรงพยาบาลและการให้บริการวัคซีนป้องกันโควิด-19 ซึ่งดำเนินการในหน่วยบริการสาธารณสุขหรือโรงพยาบาลชุมชนหรือแหล่งฝึกในรายวิชาภาคปฏิบัติ โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับการดำเนินการจริง ประกอบไปด้วย การลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน การซักประวัติและการคัดกรองก่อนได้รับวัคซีน การให้สุศึกษาเรื่องการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 การสังเกตอาการหลังได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 และการให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวและการสังเกตอาการ ซึ่งการเรียนรู้นี้แบบบริการแก่สังคมเชื่อว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง¹⁰ และจะเกิดการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักศึกษา ทีมสุขภาพและผู้รับบริการ รวมถึงจะช่วยเสริมสร้างและพัฒนากระบวนการคิดร่วมกัน แก้ปัญหาและลงมือปฏิบัติอย่างยั่งยืน และเกิดทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและแนวคิดคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์⁹ ดังนั้นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทักษะการปฏิบัติการทางวิชาชีพและลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์จากกิจกรรมบริการแก่สังคม โดยศึกษาในนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 31 ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น ที่มีการออกแบบกิจกรรมตามรายวิชาโดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ผลการศึกษาจะให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพและมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มารับบริการสุขภาพต่อไป

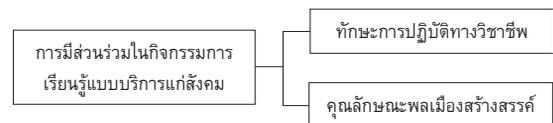
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความแตกต่างของทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาลที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการการออกแบบการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมโดยใช้สถานการณ์ของ

ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นจริง จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและเกิดคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ได้ ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมจึงกำหนดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ประกอบไปด้วย การลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน การซักประวัติและการคัดกรองก่อนได้รับวัคซีน การให้สุศึกษาเรื่องการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 การสังเกตอาการหลังได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 และการให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวและการสังเกตอาการ ส่วนมาตรฐานผลการเรียนรู้สาขาพยาบาลศาสตร์ใช้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (Thai Qualification Framework: TQF) พ.ศ. 2560 หมวดที่ 6 ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ⁹ และคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ใช้ตามแนวคิดจากการศึกษาของวัชร อมรโรจน์วรวุฒิ¹¹ มี 12 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจิตบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ 2) ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน 3) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 4) ด้านความเสียสละ 5) ด้านการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม 6) ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม 7) ด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหา 8) ด้านการสื่อสาร 9) ด้านการใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง 10) ด้านจิตอาสา 11) ด้านความซื่อสัตย์ และ 12) ด้านหัวใจในการบริการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษา คือ การศึกษานี้ศึกษาในประชากรซึ่งเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 31 ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ ที่ฝึกปฏิบัติรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้น จำนวน 78 คน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) ได้แก่ ภาวะสุขภาพปกติ ไม่มีการเจ็บป่วยจนไม่สามารถฝึกปฏิบัติงานตามรายวิชาได้ เกณฑ์คัดออก (Exclusion criteria) ได้แก่ ได้รับการวินิจฉัยว่าเจ็บป่วยด้วยโรครุนแรง หรือโรคทางจิตและการรับรู้ และ ไม่สามารถฝึกปฏิบัติในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นครบตามระยะเวลาการฝึก

เครื่องมือการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารจากกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และงานวิจัยที่ผ่านมา มีจำนวนข้อคำถาม 8 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบให้

เลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ ศาสนา เกรดเฉลี่ยสะสม แหล่งฝึก รูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 (การลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน การซักประวัติและการคัดกรองก่อนได้รับวัคซีน การให้สุศึกษาเรื่องการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 การสังเกตอาการหลังได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 และการให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวและการสังเกตอาการ) วิธีแสวงหาความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ก่อนดำเนินกิจกรรม และช่องทางการติดตามอ่านข่าวสารเรื่องความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดมาตรฐานผลการเรียนรู้สาขาพยาบาลศาสตร์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (TQF) พ.ศ. 2560 หมวดที่ 6 ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ⁶ มีจำนวน 9 ข้อ กำหนดให้คะแนนดังนี้มากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน มาก ให้คะแนน 4 คะแนน ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน น้อย ให้คะแนน 2 คะแนน น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ของ วัชร อมรโรจน์วรูณี¹¹ มีจำนวน 38 ข้อ โดยแบ่งเป็น 12 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านจิตบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ จำนวน 3 ข้อ 2) ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน จำนวน 3 ข้อ 3) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 2 ข้อ 4) ด้านความเสียสละ จำนวน 3 ข้อ 5) ด้านการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม จำนวน 5 ข้อ 6) ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม จำนวน 2 ข้อ 7) ด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหา จำนวน 4 ข้อ 8) ด้านการสื่อสาร จำนวน 4 ข้อ 9) ด้านการใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง จำนวน 2 ข้อ 10) ด้านจิตอาสา จำนวน 2 ข้อ 11) ด้านความซื่อสัตย์ จำนวน 4 ข้อ และ 12) ด้านหัวใจในการบริการ จำนวน 4 ข้อ และกำหนดให้คะแนนดังนี้ มากที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน มาก ให้คะแนน 4 คะแนน ปานกลาง ให้คะแนน 3 คะแนน น้อย ให้คะแนน 2 คะแนน น้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถามทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและแบบสอบถามคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ได้รับการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอาจารย์พยาบาล 3 ท่าน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านโรคติดต่อ และผู้เชี่ยวชาญด้านเวชปฏิบัติ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

(The Index of item Objective Congruence, IOC) ระหว่าง 0.67-1.00 และการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจากวิทยาลัยเอกชนที่ศึกษาภาคปฏิบัติในแหล่งฝึกในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .95 และ .98 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในวันสุดท้ายของการศึกษาภาคปฏิบัติมีการประชุมเพื่อประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติ ก่อนเริ่มประชุม ผู้ช่วยวิจัยส่งแบบสอบถามที่จัดทำด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับตอบแบบสอบถามให้กับประชากร ซึ่งเป็น group e-mail ไม่สามารถระบุชื่อรายบุคคลได้ ในแบบสอบถามประกอบไปด้วย ส่วนที่ 1 คำอธิบายเกี่ยวกับการวิจัย คำอธิบายว่าใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 30 นาที และมีวิธีการติดต่อผู้วิจัยในกรณีที่มีข้อสงสัยต้องการซักถาม ในส่วนที่ 2 จะเป็นการตัดสินใจเข้าร่วมการวิจัย หากเลือกเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งจะเข้าไปตอบแบบสอบถาม หากเลือกไม่เข้าร่วมการวิจัย จะเป็นการสิ้นสุดและมีข้อความขอบคุณ ไฟล์ข้อมูลจะถูกกำหนดให้เฉพาะผู้วิจัยที่เข้าได้ มีการกำหนดชื่อผู้ชื่อ (User name) และรหัสผ่าน (Password) ในการเข้าถึงข้อมูล ไฟล์ข้อมูลจะถูกทำลายเมื่อมีการเผยแพร่ผลการวิจัยที่นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยภาพรวม

จริยธรรมวิจัยและการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุรินทร์หนังสือรับรองเลขที่ P-EC-01-01-65 ลงวันที่ 21 มีนาคม 2565 นอกจากนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง 3 ด้าน คือ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และการรักษาความลับของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้มีการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่อพรรณนาข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ศาสนา แหล่งฝึก รูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 วิธีแสวงหาความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ก่อนดำเนินกิจกรรมและช่องทางการติดตามอ่านข่าวสารเรื่อง ความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และร้อยละ อายุ เกรดเฉลี่ยสะสม ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ และคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ โดยวิเคราะห์ด้วยค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติอนุมาน (Inferential statistics) กำหนดระดับนัยสำคัญของการทดสอบไว้ที่ .05 กำหนดการทดสอบแบบสองทาง (Two way testing) ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณ (Multiple Analysis of Co-Variance: MANCOVA) เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ โดยจัดอิทธิพลของตัวแปรร่วมคือเกรดเฉลี่ยสะสม เนื่องจากการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้จากภาคปฏิบัติไปสู่การศึกษภาคปฏิบัติในสถานการณ์จริง ดังนั้นผู้เรียนที่มีความรู้ในระดับดีมีแนวโน้มที่จะมีทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพได้ดีกว่า

ทำการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติโดยตัวแปรตามทั้งสองตัวเป็นระดับอันตรภาคชั้นขึ้นขึ้นไป ส่วนตัวแปรอิสระคือการมีส่วนร่วมในการป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19 ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแบ่งกลุ่ม เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมน้อย (1.00-4.59) ปานกลาง (5.00- 10.76) และมาก (10.77-18.00) ตัวแปรตามคือทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ มีค่าเท่า

กันของเมตริกที่ความแปรปรวนความแปรปรวนร่วม (Box's Test of Equality of Covariance Matrices, $p=0.22$)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 88.46) มีอายุเฉลี่ย 22.69 ปี (SD= 2.92) โดยมีช่วงอายุ 21-35 ปี ศาสนาพุทธร้อยละ 98.72 เกรดเฉลี่ยสะสมเฉลี่ย 2.85 (SD =0.35) มีนักศึกษาแหล่งฝึกโรงพยาบาลกระสังมากที่สุด (ร้อยละ 20.50)

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคม จากกิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 มีจำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่าง 1-18 ครั้ง (M = 7.68, SD = 3.09) โดยกิจกรรมที่มีจำนวนครั้งของการปฏิบัติมากที่สุด คือ การให้บริการสุขภาพจิตเวชขึ้นป้องกันโควิด-19 รองลงมาคือ การให้สุขศึกษา เรื่อง การป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 วิธีแสวงหาความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ก่อนดำเนินกิจกรรมเป็นแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 55.10) และช่องทางการติดตามอ่านข่าวสารเรื่อง ความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 มากที่สุด คือ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (ร้อยละ 50.00) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล (N=78)

ข้อมูลทั่วไป	พิสัย	ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบน จำนวน มาตรฐาน) ร้อยละ
เพศ		
หญิง		69 88.46
ชาย		9 11.54
อายุ (ปี)	21 - 25	21.96 (0.72)
ศาสนา		
พุทธ		77 98.72
อิสลาม		1 1.28
เกรดเฉลี่ยสะสม	2.00 - 3.77	2.85 (0.35)
แหล่งฝึก		
โรงพยาบาลกาบเชิง		8 10.26
โรงพยาบาลปราสาท		15 19.23
โรงพยาบาลสังขะ		8 10.26
โรงพยาบาลสำโรงทาบ		8 10.26
โรงพยาบาลรัตนบุรี		15 19.23
โรงพยาบาลกระสัง		16 20.50
โรงพยาบาลบ้านกรวด		8 10.26
การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคม		
- โดยรวม	1 - 18	7.68(3.09)
- การรับลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน	0 - 3	74 94.87
- การซักประวัติและคัดกรองก่อนได้รับวัคซีน	0 - 3	76 97.44
- การให้สุขศึกษาเรื่องป้องกันการแพร่ระบาดของ โควิด-19	1 - 4	78 100.00

ตารางที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล (N=78) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	พิสัย	ค่าเฉลี่ย (ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน)	จำนวน	ร้อยละ
- การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19	1 - 11		78	100.00
- การสังเกตอาการหลังได้รับฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19	1 - 3		78	100.00
- การให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวและการสังเกตอาการผิดปกติหลังได้รับฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19	1 - 3		78	100.00
วิธีแสวงหาความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ก่อนดำเนินกิจกรรม				
- แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง			43	55.10
- การอบรม/การเตรียมความพร้อมก่อนฝึก			35	44.90
ช่องทางการติดตามอ่านข่าวสารเรื่อง ความรู้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19				
- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข			39	50.00
- Facebook			26	33.33
- ประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัย			6	7.70
- Line			5	6.41
- โทรศัพท์			2	2.56

2. ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M= 4.36, SD =0.52$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม ด้วยความเมตตา กรุณาและเอื้ออาทร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M= 4.46, SD =0.55$) รองลงมา คือ ปฏิบัติการ

พยาบาลโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม ($M= 4.41, SD =0.59$) และปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ($M= 4.41, SD =0.61$) และแสดงภาวะผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M= 4.29, SD =0.60$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ (N=78)

ข้อคำถาม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1. ปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม ด้วยความเมตตา กรุณาและเอื้ออาทร	4.46	0.55	มาก
2. ปฏิบัติการพยาบาลตามหลักกฎหมายและสิทธิของผู้รับบริการสุขภาพ	4.40	0.59	มาก
3. ปฏิบัติการพยาบาลโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้รับบริการสุขภาพ	4.37	0.63	มาก
4. ปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางการแพทย์อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.33	0.57	มาก
5. ปฏิบัติการพยาบาลตามแนวปฏิบัติอย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.33	0.62	มาก
6. ปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและหลักจริยธรรม	4.41	0.59	มาก
7. ปฏิบัติการพยาบาลโดยคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม	4.41	0.61	มาก
8. แสดงภาวะผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาล	4.29	0.60	มาก
9. สามารถบริหารจัดการทีมการพยาบาลและทีมสหสาขาในการปฏิบัติการพยาบาล	4.31	0.71	มาก
โดยภาพรวม	4.36	0.52	มาก

3. คุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ พบว่า คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M= 4.43, SD =0.49$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M= 4.47, SD =0.56$ และ

$M= 4.47, SD =0.51$) รองลงมา คือ ด้านจิตบริการสุขภาพ ด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ ($M= 4.46, SD =0.55$) และด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหาและด้านการใฝ่รู้และพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($M= 4.38, SD =0.57$ และ $M= 4.38, SD =0.54$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ (N=78)

คุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	การแปลผล
1. ด้านจิตบริการสุขภาพด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์	4.46	0.55	มาก
2. ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน	4.44	0.57	มาก
3. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม	4.47	0.56	มาก
4. ด้านความเสียสละ	4.42	0.54	มาก
5. ด้านการเรียนรู้การทำงานเป็นทีม	4.44	0.53	มาก
6. ด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม	4.39	0.59	มาก
7. ด้านการคิดเป็นระบบและแก้ปัญหา	4.38	0.57	มาก
8. ด้านการสื่อสาร	4.40	0.54	มาก
9. ด้านการใฝ่รู้และพัฒนาตนเอง	4.38	0.54	มาก
10. ด้านจิตอาสา	4.43	0.52	มาก
11. ด้านความซื่อสัตย์	4.47	0.51	มาก
12. ด้านหัวใจในการบริการ	4.42	0.52	มาก
โดยภาพรวม	4.43	0.49	มาก

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มที่ทำกิจกรรมเพื่อป้องกันกาแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่แตกต่างกัน

เมื่อขจัดอิทธิพลของตัวแปรร่วมคือเกรดเฉลี่ยสะสมพบว่ากลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่แตกต่างกันจะมีทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=3.93, df=2, p<0.05$) และกลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่แตกต่างกันจะมีคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=4.31, df=2, p<0.05$) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ที่มีทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและแหล่งฝึกที่ต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
เกรดเฉลี่ยสะสม					
ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	0.01	1	0.01	0.04	0.85
คุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์	0.05	1	0.05	0.22	0.64
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคม					
ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	2.08	2	1.04	3.93	0.02*
คุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์	1.91	2	0.96	4.31	0.02*
ความคลาดเคลื่อน					
ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	19.05	72	0.27		
คุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์	15.94	72	0.22		
รวม					
ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	1510.04	78			
คุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์	1466.31	78			

* $p<0.05$

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคม จากกิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 มีจำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมระหว่าง 1-18 ครั้ง ($M = 7.68, SD = 3.09$) โดยกิจกรรมที่มีจำนวนครั้งของการปฏิบัติมากที่สุดคือ คือ การให้บริการสุขภาพฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 รองลงมาคือ การให้

สุขศึกษา เรื่อง การป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของรายวิชา วิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นที่มีการมอบหมายงานด้านหัตถการ ทั้งนี้จำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันอาจเนื่องมาจากในช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมบริการแก่สังคมดังกล่าวนั้นโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งฝึกไม่สามารถจัดกิจกรรมได้เนื่องจากต้องรอการจัดสรรวัคซีน และจำนวนผู้มา

รับบริการการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาด้านทักษะการปฏิบัติการพยาบาลที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างระบุว่าได้ปฏิบัติการพยาบาลอย่างเป็นองค์รวม ด้วยความเมตตา กรุณาและเอื้ออาทร ด้วยค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ Shultz⁶ ได้กล่าวว่าการพัฒนาทักษะการปฏิบัติการพยาบาลด้วยความเอื้ออาทร มีเมตตา กรุณานั้น ต้องจัดการเรียนรู้ในศาสตร์อื่นที่นอกเหนือจากศาสตร์ทางการพยาบาลด้วย ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้ในรายวิชาปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นที่ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม ที่ผู้เรียนต้องใช้ศาสตร์องค์ความรู้ที่นอกเหนือจากศาสตร์ทางการพยาบาล เช่น ศาสตร์ทางด้านเภสัชวิทยา โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับวัคซีนป้องกันโควิด-19 หรือองค์ความรู้ด้านระบบสุขภาพชุมชนที่ไม่มีเฉพาะหน่วยงานทางด้านสาธารณสุขเท่านั้น ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างระบุว่าได้แสดงภาวะผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาลด้วยคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ Shek⁷ ที่กล่าวว่าการจัดการศึกษาในประเทศฮ่องกงเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำให้กับนักศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นได้มีการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามรายวิชาการปฏิบัติการรักษาพยาบาลขั้นต้นที่ให้นักศึกษาได้ไปบริการสังคมนั้นนักศึกษาต้องประจำจุดการให้บริการในแต่ละจุดตามที่ได้รับมอบหมาย ดังจะเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างระบุว่าได้ไปให้บริการสุขภาพฉีดวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มากที่สุด ซึ่งการให้บริการด้วยการฉีดวัคซีนนั้นเป็นไปตามที่รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้นิเทศและอาจารย์พยาบาลพี่เลี้ยง และต้องทำการขั้นตอนอย่างเคร่งครัดส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถแสดงภาวะผู้นำได้

ผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษาประเมินคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ในด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Buff et al¹² ที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมในรูปแบบสหวิชาชีพทำให้เพิ่มความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์ และสอดคล้องกับ Bailey¹³ ที่ระบุว่าการบริการสังคมในรูปแบบกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้จากการเรียนภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติเป็นการสร้างความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน นอกจากนี้การจัดการกิจกรรมที่เป็นสถานการณ์ปัญหาทางสุขภาพที่ทุกคนต้องแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบในฐานะเป็นพลเมืองของประเทศและเป็นการแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดังเช่นการจัดการกิจกรรมแบบบริการสังคมโดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงเป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ระหว่างกลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่แตกต่างกัน เมื่อขจัดอิทธิพลของตัวแปรร่วมคือเกรดเฉลี่ย สะสมพบว่า กลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่แตกต่างกันจะมีทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=3.93$, $df=2$, $p<0.05$) การจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมนั้นพบว่าทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจสถานการณ์ปัญหาของชุมชน ได้เรียนรู้การแก้ปัญหาของชุมชนร่วมกับทีม เกิดความเชื่อมโยงจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนเป็นผู้นำการเรียนรู้ ผลการวิจัยยังพบว่ากลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่แตกต่างกันจะมีคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=4.31$, $df=2$, $p<0.05$) สอดคล้องกับการศึกษาของ Shek⁷ ที่พบว่าการออกแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมืองที่ดีนั้นสามารถใช้วิธีการเรียนรู้การให้บริการด้านต่าง ๆ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Shultz⁶ ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นพลเมือง โดยเฉพาะความเป็นพลเมืองที่ดีที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการแก้ปัญหาสังคม⁶ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคมในครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ให้บริการแก่สังคมที่ช่วยแก้ปัญหาสังคมในการป้องกัน ควบคุม การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมการลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน การซักประวัติและการคัดกรองก่อนได้รับวัคซีน การให้สุขศึกษาเรื่องการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 การให้บริการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 การสังเกตอาการหลังได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 และการให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวและการสังเกตอาการ

สรุป

การจัดกิจกรรมการบริการแก่สังคมโดยใช้สถานการณ์ปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นจริงและทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยใช้กิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 ที่มีกิจกรรมย่อยประกอบไปด้วย กิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคม ในครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกิจกรรมที่ให้บริการแก่สังคมที่ช่วยแก้ปัญหาสังคมในการป้องกัน ควบคุม การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมการลงทะเบียนเพื่อรับวัคซีน การซักประวัติและการคัดกรองก่อนได้รับวัคซีน การให้สุขศึกษาเรื่องการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 การให้บริการฉีดวัคซีน

ป้องกันโควิด-19 การสังเกตอาการหลังได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด-19 และการให้คำแนะนำการปฏิบัติตัวและการสังเกตอาการ โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ต่างกันทำให้ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติการทางวิชาชีพและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนการสอน

จากผลการวิจัยที่พบว่าจากการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมทำให้ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัติการวิชาชีพการพยาบาลและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ในระดับมาก และพบว่ากลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่ต่างกันจะมีทักษะการปฏิบัติการทางวิชาชีพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมที่ต่างกันจะมีคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้จำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการแก่สังคมมีความแตกต่างกัน โดยกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำของจำนวนครั้งของการเข้าร่วมกิจกรรมให้เท่ากันหรือใกล้เคียงกัน โดยอาจมีการออกแบบในการจัดการเรียนการสอนแบบบริการสังคมในลักษณะแบบการจัดการเรียนการสอนแบบสหวิชาชีพ (Interprofessional service-learning) ที่เป็นการจัดการเรียนการสอนร่วมกับวิชาชีพอื่น เช่น แพทย์ เภสัชกร ทันตแพทย์ เทคนิคการแพทย์ เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากห้องเรียนสู่การปฏิบัติงานจริงที่ต้องปฏิบัติงานร่วมกับวิชาชีพอื่นได้มากขึ้น

จากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างได้แสดงภาวะผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาลด้วยคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นการออกแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมอาจจะเพิ่มรูปแบบที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนสามารถเลือกสถานที่ วิธีการ และการประเมินผลได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้แสดงภาวะผู้นำได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาวิจัยต่อไป

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะในนักศึกษาเท่านั้น ดังนั้นควรมีการศึกษาความคิดเห็นหรือการรับรู้จากอาจารย์ อาจารย์พี่เลี้ยงต่อการแสดงออกซึ่งทักษะการปฏิบัติการพยาบาลและคุณลักษณะพลเมืองสร้างสรรค์

References

1. World Health Organization. Mask use in the context of COVID-19. [Internet]. 2021 [Cited 2021 Aug 23]. Available from : [https://www.who.int/publications-detail/advice-on-the-use-of-masks-the-community-during-home-care-and-in-health-](https://www.who.int/publications-detail/advice-on-the-use-of-masks-the-community-during-home-care-and-in-health-care-settings-in-the-context-of-the-novel-coronavirus-(2019-ncov)-outbreak)
2. Department of Mental Health. New Normal. [Internet]. 2021 [Cited 2021 Aug 23]. Available from: <https://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=2288>
3. Ministry of Health. Public Health Practice Guidelines for the Management of the COVID-19 Pandemic in Requirements issued under Section 9 of the Emergency Decree on Public Administration, B.E. 2548 (No. 1). Nonthaburi: Ministry of Public Health, Thailand; 2020.
4. Sindi ZM, Fikile GM. Conceptualisation of knowledge construction in community service-learning programmes in nursing education. *Curationis* 2013;36(1): 1-10.
5. Pace AE, Krings K., Dunlap J, Nehilla L. Service and learning at a residential parenting program for incarcerated mothers: Speech-Language Pathology student outcomes and maternal perspectives. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*. APA Psyc 2019;50(2):308-23.
6. Shultz CM. Global service learning and nursing education: Merging with the world through pedagogy. *NEP* 2011;32(2):73.
7. Shek D TL. Leadership training for university students in Hong Kong: A critical review. *Int J Child Adolesc Health* 2017;10(1):25-40.
8. Praboromarajchanok Institute. Bachelor of Nursing Program (Course updated, B.E. 2563). Nonthaburi: Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public Health, Thailand; 2020.
9. Ferrari III ND, Cather GA. Community Service, Learning and the Medical Student. *EfH* 2005;15(2): 222-7.
10. Kolb AY, Kolb DA. Learning Styles and Learning Spaces: Enhancing Experiential Learning in Higher Education. *AMLE* 2005;4(2):193-212.
11. Amornrojworawut W. Integrated Educational Management Model Emphasizes Coaching Process and Growth Mindset to Enhance Nursing Students' Creative Citizenship Characteristics. *Journal of Research and Curriculum Development* 2019;15 (2):262-83.
12. Interprofessional service-learning in a community setting: findings from a pilot study. *J Interprof Care* 2015;29(2):159-61.